

В умовах 2023/24 вегетаційного року рівень урожайності пшениці озимої переважно залежав від попередника (59,7%) і сорту (11,0%). Частка впливу строку сівби була на рівні 2,3%, взаємодії факторів несуттєво (3,2–4,6%) впливали на врожайність. За умов 2024/25 вегетаційного року урожайність пшениці озимої також найбільше залежала від впливу попередника і сорту, їх частки становили 63,1 та 10,1% відповідно. Досить великий вплив відмічено у факторів «Сорт * Попередник * Строк сівби» та «Строк сівби» частки впливу яких становили 5,3 та 5,8% відповідно.

Кобернюк О. Т.

*Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», вул. Шевченка, 12,
м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл., 32302, Україна
e-mail: elenakobernuk03@gmail.com*

КОНТРОЛЬ ЗАБУР'ЯНЕНOSTІ ПОСІВІВ КУКУРУДЗИ

Кукурудза в Україні є однією з основних сільськогосподарських культур, яка характеризується значною потенційною продуктивністю. Однак, досягти високих врожаїв кукурудзи неможливо без надійного захисту посівів від бур'янів. Для контролю бур'янів у посівах кукурудзи є різноманітні методи, починаючи від сівозміни, обробітків ґрунту і закінчуючи сучасними хімічними досягненнями – використанням високоефективних гербіцидів. Різноманітність забур'янення посівів як по кількості, так і по видовому складу бур'янів, їх варіабельність по роках є тими чинниками, які зумовлюють застосовувати різні підходи до контролю бур'янів, зокрема підібрати ефективний гербіцидний захист кукурудзи. Дослідження ефективності різних гербіцидів проводились в науково-дослідному центрі «Поділля» Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» на дослідних ділянках гібриду кукурудзи ДУБЛІККС з ФАО 320 селекції фірми «RAGT» (Франція).

При розробці системи захисту посівів кукурудзи враховували видовий склад бур'янів дослідних ділянок. За період 2023–2024 років на цих ділянках виявлено 22 види бур'янів, що належать до 10 родин. У структурі однорічних бур'янів переважають ярі пізні – 44% (щириця звичайна, нетреба звичайна, амброзія полинолиста, мишій сизий, плоскуха звичайна, лобода біла та ін.) і ярі ранні – 33% (гірчак почечуйний, гірчак шорсткий, редька дика, вівсюг звичайний, гірчиця польова та ін.). Серед багаторічних бур'янів найбільш поширені коренепаросткові (берізка польова і осот рожевий), стрижнекореневі (цикорій дикий, полин звичайний), кореневищні (пирій повзучий та хвощ польовий). У 2023 році кількість ярих ранніх була 165 шт/м² (49,2%), ярих пізніх – 127 шт/м² (37,9%), коренепаросткових і кореневищних – 30 шт/м² (9,1%). 2024 рік за забур'яненістю відрізнявся незначно: кількість ярих

ранніх складала 186 шт/м² (56,7%), пізніх ярих – 87 шт/м² (27,1%), кореневищних і коренепаросткових – 23 шт/м² (7,1%). Так як ділянки засмічені і однорічними, і багаторічними бур'янами, то вивчалися страхові гербіциди як окремо, так і в поєднанні з ґрунтовими.

З ґрунтових використовували гербіцид Примекстра TZ Голд, оскільки він має м'яку дію на рослини кукурудзи. Серед страхових гербіцидів використали МайсТер® Пауер, який на ринку засобів захисту один з найчастіше використовуваних і два нових гербіциди, актуальні на ринку засобів захисту, які теж мають широкий спектр дії щодо бур'янів – Лаудіс та Елюміс.

Схема досліду:

1. Ґрунтовий гербіцид Примекстра TZ Голд
2. Страховий гербіцид МайсТер® Пауер
3. Ґрунтовий Примекстра TZ Голд + страховий МайсТер® Пауер
4. Страховий гербіцид Лаудіс + прилипач Мєро
5. Ґрунтовий Примекстра TZ Голд + страховий гербіцид Лаудіс
6. Страховий гербіцид Елюміс
7. Ґрунтовий Примекстра TZ Голд + страховий гербіцид Елюміс

Ґрунтовий гербіцид Примекстра TZ Голд вносили під передпосівну культивуацію, на глибину до 5 см. Для досягнення оптимального ефекту страхові гербіциди застосовували в ранні фази розвитку кукурудзи (ВВСН 12–15) або від 2-х до 5–6-ти листків культури. Але основним чинником вибору часу застосування препаратів є фаза розвитку бур'янів.

Дослідження показали, що ґрунтовий гербіцид Примекстра TZ Голд забезпечує комплексний контроль основних однорічних бур'янів – лободи білої і гірчиці польової, але має менший вплив на види гірчаків. Страхові гербіциди практично повністю контролюють ранні ярі бур'яни, підвищуючи вплив при внесенні по ґрунтовому гербіциду до 100% біологічної ефективності. Стійкіший бур'ян з групи ранніх ярих – гірчак почечуйний. Максимальний контроль цього бур'яну при використанні страхових гербіцидів Лаудіс та Елюміс становив 90–92%, а при внесенні цих страхових гербіцидів по фоні ґрунтового гербіциду Примекстра TZ Голд досягався практично однаковий ефект – 94–97% контролю чисельності гірчака.

За біологічною ефективністю на ярі пізні бур'яни загалом усі страхові гербіциди мають подібну дію на видовий склад, контролюючи на 92–96% найбільш розповсюджені ширицю звичайну, мишій сизий і плоскуху звичайну. Ефективність дії препаратів підсилюється при внесенні їх по ґрунтовому гербіциду Примекстра TZ Голд до 100% знищення цих бур'янів. Стійкішими до страхових гербіцидів виявились гірчак шорсткий, амброзія полинолиста і нетреба звичайна – на рівні 70–80% контроль бур'янів, а при внесенні по ґрунтовому гербіциду Примекстра TZ Голд – до 90%. Серед страхових гербіцидів найслабшу

дію виявив МайсТер® Пауер, при використанні якого контроль амброзії полинолистості становив 58%, а нетреби звичайної – 69%.

Досліджувані препарати мають неоднакову дію на багаторічні бур'яни – ґрунтовий гербіцид Примекстра TZ Голд слабо контролює пирій повзучий і берізку польову і практично не контролює інші бур'яни. Стійкішим до гербіцидів страхової групи виявився хвощ польовий, контрольований на 64–72%. Гірчак шорсткий також виявився стійким до МайсТер® Пауер (ефективність препарата склала 73%). Страхові гербіциди добре контролюють осот рожевий, берізку польову і щавель малий – на рівні 86–90%.

Результати досліджень свідчать, що страхові гербіциди забезпечили вищу урожайність, ніж ґрунтовий гербіцид Примекстра TZ Голд на 1,09–2,39 т/га у 2023 р. за загального рівня урожайності 11,83–14,39 т/га та на 1,51–3,69 т/га у 2024 р. за загального рівня урожайності 7,31–11,0 т/га. Кращими із страхових гербіцидів виявились МайсТер® Пауер та Елюміс у 2023 році, та Лаудіс і Елюміс у 2024 році. Це свідчить про загалом подібний вплив цих страхових гербіцидів. Поєднання страхових гербіцидів з ґрунтовим Примекстра TZ Голд забезпечило підвищення урожайності порівняно з страховими гербіцидами на 0,26–0,97 т/га у 2023 році та на 0,07–0,78 т/га у 2024 році. Кращими виявилось поєднання ґрунтового гербіциду Примекстра TZ Голд і страхового Лаудіс у 2023 році (найвища в досліді урожайність 14,29 т/га) та ґрунтового Примекстра TZ Голд і страхового Елюміс у 2024 році (найвища в досліді урожайність 11,0 т/га). Також, страхові гербіциди забезпечують вищу рентабельність виробництва, ніж ґрунтові, внаслідок зменшення витрат та зростання урожайності кукурудзи.

Ляльчук П. П.^{1,*}, Вільчинська Л. А.

¹Хмельницька філія Українського інституту експертизи сортів рослин, вул. Сквороди, буд. 10, м. Хмельницький, Хмельницький р-н, Хмельницька обл., Україна, 29008

²Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», вул. Шевченка, 12, м. Кам'янець-Подільський, 32302, Україна

*e-mail: mr.lialchuk@gmail.com

УРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ФАКТОРІВ ВПЛИВУ

Льон олійний – цінна технічна і харчова, економічно рентабельна культура, посівні площі під якою щорічно варіюють від 47,5 тис. га (2023 р.) до 53,5 тис. га (2024 р.). Урожайність культури змінюється за даними офіційного сайту Державної служби статистики України від 0,76 до 1,55 т/га. Основні посівні площі під культурою зосереджено в зоні Степу, дещо менші в зонах Лісостепу і Полісся. У Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні (далі – Реєстр сортів) у 2025 році є 24 сорти льону олійного української селек-